

رابطه بین رفتار فابینگ و خشنودی زناشویی با نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی در افراد متاهل

The relationship between phubbing behavior and marital satisfaction with the mediating role of communication skills in happiness people

Fatemeh Aminzadeh

Master of Clinical Psychology, Department of Psychology, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran.

Shapour Soltankhah Kolavani

Master of Clinical Psychology, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran.

Dr. Hassan Boland*

Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran.

hassanboland@yahoo.com

فاطمه امین زاده

کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، واحد علوم تحقیقات گیلان، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.

شاپور سلطان‌خواه کلوانی

کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

دکتر حسن بلند (نویسنده مسئول)

استادیار، گروه مشاوره، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

Abstract

The purpose of the present study was to determine the relationship between phubbing behavior and marital satisfaction, with the mediating role of communication skills in married individuals. The method of this study was descriptive-correlational structural equation modeling. The statistical population of this study consisted of married men and women in the city of Rudsar in 1403 who had referred to counseling and psychological service centers. A total of 258 people were surveyed using the convenience sampling method and responded to the Jerabek Communication Skills Self-Report Questionnaire (JCSQ; Jerabek, 2004), Marital Satisfaction Questionnaire (MHS; Azarian et al., 1973), and the General Phubbing Scale (GSP; Chotpitayasonvand & Douglas, 2018). The data were analyzed using the structural equation modeling method. The results showed that the proposed model was suitable. The results showed that undesirable behavior and communication skills have a direct and significant effect on marital satisfaction. Also, the direct effect of immoral behavior on communication skills was significant ($P < 0.05$). The results of the bootstrap test showed that communication skills play a mediating role in the relationship between immoral behavior and marital satisfaction ($P < 0.05$). Accordingly, it can be concluded that immoral behavior is directly and indirectly affected by communication skills affects marital satisfaction.

Keywords: Marital Satisfaction, Communication Skill, Phubbing Behavior, Married People.

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه بین رفتار فابینگ و خشنودی زناشویی با نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی در افراد متاهل بود. روش این پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع مدلیابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش متشکل از مردان و زنان متاهل شهر رودسر در سال ۱۴۰۳ بودند که به مراکز مشاوره و خدمات روانشناختی مراجعه کرده بودند. ۲۵۸ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس مورد بررسی قرار گرفتند و به پرسشنامه خودگزارشی مهارت‌های ارتباطی جرابک (JCSQ؛ جرابک، ۲۰۰۴) و پرسشنامه خشنودی زناشویی (MHS؛ آذرین و همکاران، ۱۹۷۳) و مقیاس عمومی فابینگ (GSP؛ چوتپیتایسون‌وند و داگلاس، ۲۰۱۸) پاسخ دادند. داده‌ها به روش مدلیابی معادلات ساختاری تحلیل شد. نتایج نشان داد که مدل پیشنهادی از برازش برخوردار است. نتایج نشان داد که رفتار فابینگ و مهارت‌های ارتباطی بر خشنودی زناشویی اثر مستقیم و معنادار داشت؛ همچنین اثر مستقیم رفتار فابینگ بر مهارت‌های ارتباطی معنادار بود ($P < 0.05$)؛ نتایج آزمون بوت استرپ نشان داد که مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین رفتار فابینگ و خشنودی زناشویی نقش میانجی داشت ($P < 0.05$). بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که رفتار فابینگ به طور مستقیم و با میانجی‌گری مهارت‌های ارتباطی بر خشنودی زناشویی اثر داشت.

واژه‌های کلیدی: خشنودی زناشویی، مهارت‌های ارتباطی، رفتار فابینگ، افراد متاهل.

مقدمه

در مطالعات متعددی نشان داده شد است که اگر افراد در برقراری ارتباط عاطفی و زناشویی خود احساس موفقیت داشته باشند ایجاد حس خشنودی و رضایت بیشتری از زندگی خواهند داشت (شی و ویسمن^۱، ۲۰۲۳). رضایت بین زوجین بستگی به احساس و نوع ارتباط بین آن‌ها دارد که باید با فکری باز، بدون تعارض حل نشده باشد (کروک^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). خشنودی زناشویی یک دیدگاه و نگرش مثبت است که پیش‌نویس کلی فرد از داشتن یک زندگی است (عبدی، ۲۰۲۲). داشتن خشنودی زناشویی در رابطه نشان‌دهنده سلامت روان بین زوجین است (جوینر^۳ و همکاران، ۲۰۲۴). خشنودی در رابطه زناشویی به میزان رضایت و احساس خوب یک زوج که در رابطه دارند یا ارزیابی ذهنی یک فرد از میزان خوشبختی گفته می‌شود (آمازو و اونو^۴، ۲۰۱۵). بررسی مطالعات دلالت بر این دارند که افزایش چشم‌گیر تکنولوژی و استفاده از گوشی‌های هوشمند نقش موثری بر کیفیت رابطه زوجین داشته است (وانگ و زیو^۵، ۲۰۲۳).

با وجود اینکه گوشی‌های هوشمند وسیله مهم و موثر برای ایجاد روابط صمیمی‌تر بین زوجین می‌باشد می‌تواند با ایجاد مشغله در برنامه‌های تلفن همراه زوجین را از هم دور کند، طوری که زمان کمتری برای همدیگر اختصاص دهند (ایسروفرین و موناوارو^۶، ۲۰۲۴). امروزه استفاده افراطی از تلفن‌های هوشمند آسیب جدی به کیفیت رابطه زناشویی وارد کرده است (وانگ و زیو، ۲۰۲۳). یکی از آسیب‌های استفاده افراطی از گوشی‌های هوشمند، رفتار فابینگ است؛ در واقع فابینگ فرایندی است که در آن افراد در حین تعامل با دیگران با تلفن همراه مشغول هستند و در این لحظه است که ارتباط بین فردی مختل می‌شود و این رفتار می‌تواند آسیب جدی به تعاملات اجتماعی وارد کند (انگ^۷ و همکاران، ۲۰۱۹). بر اساس تحقیقات به عمل آمده مشخص شده است، فابینگ در روابط تأثیر به شدت منفی دارد (کارنلی^۸ و همکاران، ۲۰۲۳). از همه مهم‌تر روابط عاطفی و احساسی زوجین را تضعیف می‌کند (پاروس^۹ و همکاران، ۲۰۲۱). مشخص شده رفتار فابینگ بین زوجین، تعارضات را افزایش می‌دهد و آسیب جدی به روابط وارد می‌کند (چوتپیتایسونانده^{۱۰}، ۲۰۱۸).

در مقابل نتایج تحقیقات نشان داده است داشتن مهارت‌های ارتباطی و تمرکز در روابط می‌تواند خطر درگیری در بین افراد را کاهش دهد و میزان خشنودی زناشویی را افزایش دهد (راسمیان^{۱۱}، ۲۰۲۳). طبق تحقیقاتی که انجام شده است کمبود مهارت‌های ارتباطی بین زوجین باعث کاهش خشنودی زناشویی می‌شود و همین‌طور رفتار فابینگ با خشنودی زناشویی ارتباط منفی دارد (ونگ و ژائو^{۱۲}، ۲۰۲۲). امر مهم این است خشنودی زناشویی بستگی به میزان رضایت افراد از نوع رابطه بین زوجی‌شان دارد (آتان^{۱۳}، ۲۰۱۹). نه تنها ازدواج بر میزان کیفیت رابطه بین افراد موثر است بلکه داشتن مهارت ارتباطی در افزایش میزان خشنودی زناشویی نیز بسیار مهم می‌باشد (ریث^{۱۴}، ۲۰۲۳).

همچنین مطالعات نشان می‌دهد که رفتار فابینگ با خشنودی زناشویی ارتباط منفی دارد و طبق تحقیقات به عمل آمده رفتار فابینگ مهارت‌های ارتباطی و خشنودی زناشویی آسیب جدی وارد می‌نماید (وانگ^{۱۵} و همکاران، ۲۰۲۲). تحقیقات گسترده‌ای در زمینه عوامل موثر بر خشنودی زناشویی و چگونگی ارتباط این متغیرها انجام شده است، داشتن یک زندگی زناشویی مطلوب همراه با خشنودی زناشویی اساس تحکیم خانواده می‌باشد (کالتا^{۱۶}، ۲۰۲۳). بنابراین این‌طور می‌توان نتیجه گرفت مهارت‌های ارتباطی موثر عامل مهمی بر خشنودی زناشویی و رفتار فابینگ در بین زوجین می‌باشد (لیئو^{۱۷}، ۲۰۲۱). تأثیرات استفاده از تلفن همراه بسیار زیاد است که یک مورد کاملاً مشهود آن می‌توان کاهش چشم‌گیر تعامل چهره به چهره نام برد، تحقیقات نشان داده است عدم تعامل رو در رو و حضوری امکان درگیری بین

1 Shi & wisman
2 krok
3 Joiner
4 Amazue and Onu
5 Wang, & Zhao
6 Isrofin & Munawaroh,
7 ang
8 carnely
9 Parous
10 Chortpitayasonande
11 rusmiyanto
12 Wang & zhao
13atan
14 Reith
15 wang
16 kaleta
17 leo

افراد را افزایش می‌دهد طوری که به شریک خود مشکوک می‌شوند (یام^۱، ۲۰۲۳). اما با این حال رفتار فابینگ به تنهایی نمی‌تواند باعث عدم خشنودی زناشویی شود (رحمان و همکاران، ۲۰۲۲). قابل به ذکر است زمانی که افراد درگیر رفتار فابینگ می‌شوند دیگر در حین مکالمه به برقراری تماس چشمی، استراحت موثر و دریافت بازخورد به موقع اهمیت نمی‌دهند و طبیعتاً باعث به وجود آمدن احساس منفی بین طرفین می‌شود (توگار^۲، ۲۰۲۰). علاوه بر این افراد با رفتار فابینگ به عنوان افراد سهل‌انگار و توهین‌کننده تلقی می‌شوند (نونیز^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). در واقع توجه و دقت کافی در زمان حضور شریک زندگی از اهمیت زیادی برخوردار است طوری که بر میزان درک فرد در رابطه تاثیرگذار می‌باشد (مک دنیل و دورین^۴، ۲۰۱۹).

مهارت‌های ارتباطی یکی از مهم‌ترین عوامل در خشنودی زناشویی هستند در واقع ارتباط موثر بین زوجین کمک می‌کند تا احساسات، نیازها و خواسته‌های خود را بهتر بیان کنند و در نتیجه سوءتفاهم‌ها را کاهش دهند و به یکدیگر نزدیک شوند (کیلیچارسلان^۵، ۲۰۲۳). وقتی افراد توانایی این را داشته باشند که با احترام و مهارت کافی باهم صحبت کنند، مشکلات به جای انباشته شدن حل می‌شوند و صمیمیت افزایش میابد و به تبع آن کیفیت رابطه به طور چشم‌گیری افزایش میابد (ودودی، ۲۰۲۴). بهبود مهارت‌های ارتباطی به چندین جنبه از زندگی زناشویی تاثیر می‌گذارد و می‌تواند به شکل عمیقی خشنودی زناشویی را افزایش دهد (دروسمن^۶، ۲۰۲۱؛ بکوم^۷ و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین نقش مهارت‌های ارتباطی به عنوان یک عامل مهم در روابط زناشویی ظاهر می‌شود. مهارت‌های ارتباطی پیش بینی‌کننده‌های موثر و مهمی در حفظ رابطه‌ی امن در زوجین می‌باشد (شیفاو^۸، ۲۰۲۲).

در مجموع می‌توان بیان نمود که استفاده از تلفن همراه در بین زوجین باعث عدم توجه و تمرکز نسبت به هم می‌شود و احساس می‌کنند در رابطه‌شان قدردانی وجود ندارد (ساری^۹، ۲۰۲۳). برای حفظ و نگهداری یک ازدواج موفق افراد نیاز دارند ارتباط موثر و کارآمد در روابط خود داشته باشند حال اگر افراد عملکرد ناکارآمد و ناسالم در روابط بین فردی تجربه کنند راه را برای بروز مشکلات جبران‌ناپذیر باز می‌کنند و این مسئله محرز شده است که زوج‌هایی که می‌توانند راه حل‌های به موقع و کارآمد در زمان بروز مشکلات به کار بندند از ازدواج و زندگی خود خشنودی بیشتری دارند (کیلیچارسلان^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۳). خشنودی زناشویی نقش بسیار پررنگی در حفظ و تداوم روابط زوجی داشته است، در این راستا مطالعات نشان داد که رفتار فابینگ یک عامل مهم در کاهش رضایت و خشنودی زناشویی است و در مقابل مهارت‌های ارتباطی یک عامل مهم در بهبود خشنودی زناشویی است؛ بر این اساس به نظر می‌رسد که مهارت‌ها ارتباطی به عنوان یک متغیر میانجی اثر بافر داشته باشد، در بررسی مطالعات پیشین این فرضیه مورد توجه پژوهشگران نبوده است؛ بر این اساس اجرای این مطالعه از اهمیت بالایی برخوردار است، بر این اساس مطالعه حاضر با هدف تعیین نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین رفتار فابینگ و خشنودی زناشویی در افراد متأهل انجام شد.

روش

روش این پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع مدلیابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش متشکل از مردان و زنان متأهل شهر رودسر در سال ۱۴۰۳ بودند که به مراکز مشاوره و خدمات روانشناختی به دلیل تعارض زناشویی مراجعه کرده بودند. براساس فرمول کلاین^{۱۱} (۲۰۱۱) ۲۵۸ نفر به روش در دسترس از این مراکز انتخاب شدند و نمونه‌گیری به صورت حضوری (مداد-کاغذی) انجام شد. معیار ورود در این پژوهش، رضایت، علاقه، عدم سابقه تروما و طلاق بوده است؛ همچنین دامنه سنی ۱۸ الی ۵۰ سال، طول مدت ازدواج بیشتر از ۱ سال و عدم مصرف داروهای روانپزشکی به عنوان معیارهای ورود لحاظ شد؛ همه موارد به روش خوداظهاری ثبت شدند. معیار خروج عدم پاسخدهی به همه سوالات پرسشنامه بود. همچنین ملاحظات اخلاقی به شرح ذیل رعایت شد: پیش از شروع پژوهش شرکت کنندگان از موضوع و روش اجرای پژوهش مطلع شدند. پژوهشگر متعهد شد تا از اطلاعات شخصی و حریم خصوصی شرکت کنندگان حفاظت نماید.

1 yum
2 ebeele
3 nonez
4 Macdanel & dourin
5 Kilicarslan
6 Drossman
7 beckboom
8 shifaw
9 sari
10 Kilicarslan
11 kline

شرکت در این آزمون هیچ هزینه مالی برای شرکت کنندگان نداشت. و این تحقیق با موازین فرهنگی شرکت کنندگان و جامعه هیچ مغایرتی نداشت و در نهایت برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به روش مدل‌یابی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزارهای SPSS و AMOS نسخه ۲۴ استفاده شد.

ابزار سنجش

پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی جرابک (JCSQ):^۱ پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی تجدید نظر شده جرابک توسط موسسه کوپین دام در سال ۲۰۰۴ منتشر شده است، این پرسشنامه دارای ۳۴ گویه است و برای پاسخگویی به سوالات باید از مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت که از (۱: هرگز) تا (۵: همیشه) استفاده کرد. در این پرسشنامه هر آزمودنی ۶ نمره کسب می‌کند که ۵ نمره مربوط به ریزمقیاس‌ها و یک نمره کل است. آزمودنی‌ها در این پرسشنامه نمره‌ای بین ۳۴ تا ۱۷۰ بدست می‌آورند. اگر چنانچه آزمودنی نمره‌ای بین ۳۴ تا ۸۰ بدست آورد، مهارت‌ارتباطی آزمودنی در سطح پایین است. اگر چنانچه آزمودنی نمره‌ای بین ۸۰ تا ۱۲۰ بدست آورد، مهارت‌ارتباطی آزمودنی در سطح متوسط است. اگر چنانچه آزمودنی نمره‌ای بین ۱۲۰ تا ۱۷۰ بدست آورد، مهارت‌ارتباطی آزمودنی در سطح بالا قرار دارد. جرابک (۲۰۰۴) روایی این پرسشنامه را به روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی کردند، نتایج نشان داد این پرسشنامه دارای ۵ عامل است که ۶۷ درصد واریانس را تبیین کردند و پایایی بازآزمایی با فاصله دو هفته ۰/۷۳ گزارش شد. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حسین چاری و فداکار (۱۳۸۴) در نمونه‌ای متشکل از ۷۳۳ دانش آموز و دانشجوی ایرانی با استفاده از روش آلفای کرونباخ و دونیمه کردن برای نمره کل آزمون در نمونه دانشجویان به ترتیب برابر ۰/۷۱ و ۰/۶۹ گزارش شده است، همچنین، حسین چاری و فداکار (۱۳۸۴) با به کارگیری روش آماری تحلیل عاملی، روایی سازه پرسشنامه نیز در پژوهش خود بررسی کرده‌اند و به ۵ عامل (مهارت‌های درک کلامی و غیرکلامی)، (مهارت نظم‌دهی به هیجان‌ها)، (مهارت گوش دادن)، (مهارت بینش نسبت به فرایند ارتباط) و (قاطعیت در ارتباط) دست یافته‌اند که ۶۶ درصد واریانس را تبیین کردند. همسانی درونی در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ محاسبه شد.

مقیاس خشنودی زناشویی (MHS):^۲ پرسشنامه خشنودی زناشویی توسط آذرین^۳ و همکاران (۱۹۷۳) با ۱۰ سوال طراحی شده است. و میزان خوشنودی زناشویی را در طیف کاملاً ناخشنود (۱) تا کاملاً خشنود (۱۰) می‌سنجد. دامنه نمرات بین ۱ تا ۱۰۰ است و بالاتر بودن نمره در هر پاسخ نشانه خرسندی و رضایت بیشتر است. آذرین و همکاران (۱۹۷۳) روایی ملاکی این پرسشنامه را با شاخص رضایت زناشویی ۰/۶۳ محاسبه کردند که نشان دهنده روایی همگرایی مطلوب است و پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۷ گزارش کردند. در نمونه ایرانی نعمتی‌پور و روشنی‌زاده (۲۰۲۳) روایی ملاکی با پرسشنامه تاب‌آوری را ۰/۵۷ و ضریب همسانی درونی با محاسبه آلفای کرونباخ را ۰/۸۳ گزارش کردند. همسانی درونی در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۲ محاسبه شد.

مقیاس عمومی فابینگ (GSP):^۴ این مقیاس دارای ۱۵ سوال و ۴ زیرمقیاس (نوموفوبیا، تعارض بین فردی، خودانزویی و تایید مشکلات فابینگ) است که توسط چوتپیتایاسونوند و داگلاس^۵ (۲۰۱۸) طراحی و اعتباریابی شده است. این مقیاس براساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم (نمره ۱) الی کاملاً موافقم (نمره ۵) پاسخ داده می‌شود. دامنه نمرات در این مقیاس بین ۱۵ الی ۷۵ است و نمرات بیشتر نشان دهنده مشکلات بیشتر در فابینگ است. چوتپیتایاسونوند و داگلاس (۲۰۱۸) روایی همگرایی این مقیاس را با آزمون اعتیاد به اینترنت ۰/۷۵ گزارش کردند، همچنین همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش کردند. در نمونه ایرانی روایی به روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و چهار عامل شناسایی شد که در مجموع ۶۵/۱۹ درصد واریانس را تبیین کردند و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه شد (اصفهانی و همکاران، ۱۴۰۰). همسانی درونی در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ محاسبه شد.

1 Jarbak's communication skills questionnaire (JCSQ)

2 Marital Happiness Scale (MHS)

3 Azrin

4 General scale of phabbing

5 Chotpitayasoonondh and Douglas

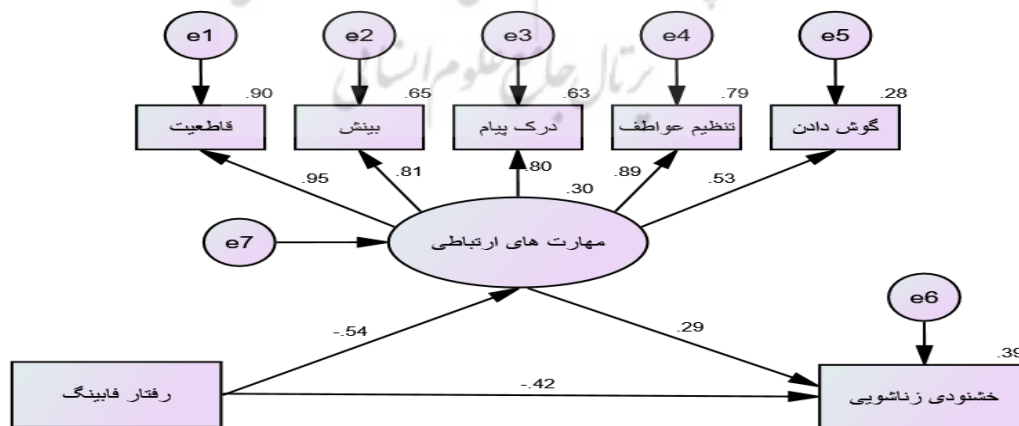
یافته ها

در این پژوهش ۲۸۰ نفر مشارکت داشتند؛ اما ۲۵۸ داده وارد تحلیل شد. شرکت کنندگان در میانگین و انحراف معیار سنی $40/9 \pm 75/13$ سال بودند. میانگین و انحراف معیار مدت ازدواج $15/23 \pm 9/25$ سال بود. ۱۸۶ نفر (۷۲/۱ درصد) مرد و ۷۲ نفر (۲۷/۹ درصد) زن بودند. ۱۸۹ نفر (۷۳/۳ درصد) دارای حداقل یک فرزند بودند؛ ۴۵ نفر (۱۷/۴ درصد) هیچ فرزندی نداشتند و ۲۴ نفر (۹/۳ درصد) به این سوال پاسخ ندادند. ۸۰ نفر (۳۱ درصد) دارای تحصیلات دیپلم، ۱۲۶ نفر (۴۸/۸ درصد) دارای تحصیلات کارشناسی و ۵۲ نفر (۲۰/۲ درصد) دارای تحصیلات دکتری بودند. ۱۷۵ نفر (۶۷/۸ درصد) شاغل، ۸۱ نفر (۳۱/۴ درصد) بیکار و ۲ نفر (۰/۸ درصد) بازنشسته بودند. در جدول ۱ یافته‌های توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱: یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش و ضرایب همبستگی پیرسون

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	۱	۲	۳
۱- خشنودی زناشویی	۶۹/۶۰	۱۳/۴۵	-۰/۱۹	-۰/۲۷	۱		
۲- رفتار فابینگ	۳۲/۰۳	۸/۲۴	۰/۴۶	-۰/۲۲	-۰/۵۷ **	۱	
۳- مهارت‌های ارتباطی	۱۰۶/۸۷	۱۰/۹۶	۰/۰۵	۱/۳۱	۰/۴۹ **	-۰/۵۳ **	۱

آماره شاخص‌های کجی و کشیدگی در جدول ۱ در محدوده ۲ الی ۲- قرار دارند که نشان دهنده طبیعی بودن توزیع داده‌ها در متغیرهای پژوهش است؛ همچنین ضریب مردیا در این مطالعه $3/98$ محاسبه شد، به عبارت دیگر نرمال بودن چند متغیری نیز برقرار است، زیرا مقدار این آماره کمتر از ۸ می‌باشد. با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها جهت بررسی رابطه خطی بین متغیرها از آزمون پارامتری ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد؛ نتایج نشان داد که خشنودی زناشویی به‌طور منفی و معنادار با رفتار فابینگ ($r = -0/75$) و به طور مثبت با مهارت‌های ارتباطی ($r = 0/49$) رابطه دارد؛ همچنین بین رفتار فابینگ و مهارت‌های ارتباطی ($r = -0/53$) رابطه منفی و معنادار وجود داشت ($P < 0/05$). به منظور اجرای آزمون مدل‌یابی معادلات ساختاری و بررسی برازش مدل پیشنهادی، ابتدا پیش‌فرض‌های استقلال خطاها و عدم هم‌خطی چندگانه بررسی شد، نتایج نشان داد که آماره دوربین واتسون^۱ برابر با $1/99$ و در دامنه مطلوبیت $1/50$ تا $2/50$ قرار دارد و بیانگر استقلال باقی‌مانده‌ها است. همچنین هرچه مقدار تولرانس بیش‌تر (نزدیک به ۱) باشد، میزان هم‌خطی کمتر است؛ در این مطالعه میزان تولرانس برای متغیرهای پیش‌بین و میانجی $0/88$ گزارش شد که نشانگر هم‌خطی مطلوب است. به‌منظور آزمون مدل مفهومی پژوهش از مدل معادلات ساختاری با حداکثر درست‌نمایی استفاده شد، ضرایب مسیر در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱: مدل برازش شده پژوهش در حالت استاندارد

با توجه به نتایج شکل ۱ مدل پیشنهادی نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین رفتار فابینگ و خشنودی زناشویی در مجموع ۳۹ درصد از واریانس را پیش‌بینی می‌کند؛ در ادامه ضرایب مسیرهای مستقیم در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: ضرایب اثرات مستقیم متغیرهای مدل معادلات ساختاری

مسیرها	ضریب مسیر	خطا استاندارد	مقدار t	حد پایین	حد بالا	مقدار P
رفتار فابینگ --- خشنودی زناشویی	-۰/۴۲	۰/۰۶	-۶/۴۷	-۰/۵۲	-۰/۳۱	۰/۰۱
مهارت‌های ارتباطی --- خشنودی زناشویی	۰/۲۹	۰/۰۷	۴/۳۰	۰/۱۷	۰/۴۰	۰/۰۱
رفتار فابینگ --- مهارت‌های ارتباطی	-۰/۵۴	۰/۰۵	-۹/۰۴	-۰/۶۲	-۰/۴۵	۰/۰۱

نتایج در جدول ۲ نشان داد اثرات مستقیم رفتار فابینگ ($\beta = -0.42$) و مهارت‌های ارتباطی ($\beta = 0.29$) بر خشنودی زناشویی معنادار بود؛ همچنین اثر مستقیم رفتار فابینگ بر مهارت‌های ارتباطی ($\beta = -0.54$) معنادار بود ($P < 0.05$)؛ در واقع می‌توان گفت اثرات مستقیم در متغیرهای مدل معنادار است در ادامه، نتایج تحلیل میانجی در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳: اثرات میانجی مدل معادلات ساختاری

مسیرها	ضریب مسیر	خطا استاندارد	حد پایین	حد بالا	مقدار P
رفتار فابینگ -- مهارت‌های ارتباطی -- خشنودی زناشویی	-۰/۱۶	۰/۰۴	-۰/۲۳	-۰/۱۰	۰/۰۱

به منظور بررسی نقش میانجی از روش بوت استرپ استفاده شد، نتیجه در جدول ۳ نشان داد که مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین رفتار فابینگ و خشنودی زناشویی ($\beta = -0.16$) نقش میانجی داشت ($P < 0.05$). در ادامه شاخص‌های برازش حاصل از مدل پیشنهادی ارائه شده است.

جدول ۴: شاخص‌های برازش مدل مفهومی پژوهش

شاخص‌های برازش	CMIN	P	df	CMIN/DF	CFI	GFI	AGFA	IFI	NFI	RMSEA
مدل پژوهش	۱۸/۵۷	۰/۱۴	۱۳	۱/۴۳	۰/۹۹	۰/۹۸	۰/۹۵	۰/۹۹	۰/۹۸	۰/۰۴
معیار تصمیم	-	$P > 0.05$	-	< 5	> 0.90	> 0.90	> 0.90	> 0.90	> 0.90	< 0.08

نتایج جدول ۴ نشان داد که شاخص‌های برازندگی حاصل از مدل معادلات ساختاری مدل‌یابی خشنودی زناشویی بر اساس رفتار فابینگ با نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی از برازش مطلوب برخوردار بود ($\chi^2 = 10.82$, $df = 4$, $\chi^2/df = 2.71$, $CFI = 0.98$, $NFI = 0.97$, $RMSEA = 0.05$).

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه رفتار فابینگ و خشنودی زناشویی با نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی در بین افراد متاهل انجام شد. یافته اول نشان داد بین خشنودی زناشویی و رفتار فابینگ ارتباط منفی و معنادار وجود دارد در واقع رفتارهای فابینگ می‌تواند تأثیرات منفی روی زوجین داشته باشد؛ این یافته با پژوهش‌های رابرت و دیوید (۲۰۱۶)، سیزمکی (۲۰۱۷)، وانگ و همکاران (۲۰۱۷)، چوتپیتایسونونده و داگلاس (۲۰۱۸) و لاپیر و کاستر (۲۰۲۱) همسو بود؛ در تبیین می‌توان گفت که اعتیاد به گوشی‌های هوشمند و درگیر شدن با رفتارهای فابینگ سطح خشنودی زناشویی را به شدت کاهش می‌دهد (سورالاگا و پمایون^۱، ۲۰۲۰). چرا که اثرات منفی که در پی رفتار فابینگ در بین زوجین به وجود می‌آید می‌تواند باعث کاهش کیفیت تعامل سازنده بین زوجین شود (اوچگبو^۲، ۲۰۲۴).

تحقیقات نشان داده است رفتار فابینگ می‌تواند باعث کاهش کیفیت خشنودی زناشویی شود (موسلی^۱ و همکاران، ۲۰۲۳). این مسئله حائز اهمیت است که زوجینی که در رابطه‌شان رفتار فابینگ رایج است ممکن است دچار احساساتی نظیر افسردگی، اضطراب و یا کاهش عزت نفس شوند (کارامان^۲، ۲۰۲۴). به دنبال رفتار فابینگ بین زوجین معمولاً بروز شکایت و بحث‌های مکرر است که باعث می‌شود زوجین تلفن همراه را منبع استرس و تنش در رابطه ببینند (اورال^۳، ۲۰۲۵). محققان دریافته‌اند که رفتار فابینگ می‌تواند عواملی را که خشنودی زناشویی را افزایش می‌دهد قطع کند زیرا افراد باید بدانند همسرشان به آن‌ها اهمیت می‌دهد و به نیازهایشان توجه می‌کند (ارشاد^۴، ۲۰۲۳). در یافته دوم نشان داد رفتار فابینگ اثر مستقیم بر مهارت‌های ارتباطی دارد. این یافته با پژوهش‌های بکبوم و همکاران (۲۰۲۱)، ساری (۲۰۲۳) و آرنز^۵ و همکاران (۲۰۲۴) همسو بود. در تبیین می‌توان گفت که بی‌توجهی به محیط اطراف و افراد که توسط تلفن همراه صورت گرفته است این رفتار شکل می‌گیرد و نتیجه‌اش کاهش کیفیت روابط بین افراد می‌شود. می‌توان گفت اعتیاد به گوشی‌های همراه می‌تواند اثر منفی روی تعامل اجتماعی داشته باشد و ارتباطات را کاهش دهد (آرنز^۶ و همکاران، ۲۰۲۴). افرادی که درگیر رفتار فابینگ می‌شوند نه تنها به خود آسیب می‌زنند بلکه بیشترین آسیب را به اطرافیان خود وارد می‌کنند (اورهان^۷، ۲۰۱۹). در تبیین دیگر می‌توان گفت که رفتار فابینگ به دنبال خود ترس و اضطرابی به همراه دارد که باعث می‌شود مهارت‌های ارتباطی فرد مختل شود و ارتباط دچار آسیب جدی شود (لیو^۸، ۲۰۲۱). طبق تحقیقات به عمل آمده استفاده از وسایل فناورانه در بین مردم در حال افزایش است و افراد مهارت‌های ارتباطی بهتری در دنیای مجازی دارند و استفاده ناخودآگاه و غیرقابل کنترل که رفتار فابینگ را در افراد ایجاد می‌کند باعث می‌شود به تدریج مهارت‌های ارتباطی بین زوجین کاهش یابد و پیامدهای منفی داشته باشد (گیکا^۹، ۲۰۲۰). افراد فابینگ چون در اکثریت مواقع توانایی برقراری رابطه با دیگران را ندارند در واقع دارای مهارت‌های ارتباطی نیستند نیازهای اساسی آن‌ها که به تداوم یک ارتباط کمک می‌کند برآورده نمی‌شود (ایار^{۱۰}، ۲۰۲۲).

یافته سوم نشان داد که مهارت‌های ارتباطی بر خشنودی زناشویی اثر مستقیم دارد؛ این یافته با پژوهش‌های آرومگام^{۱۱} و همکاران (۲۰۲۳)، کیلیچارسلان (۲۰۲۳)، دروسمن (۲۰۲۱) و بکبوم و همکاران (۲۰۲۱) همسو است؛ در تبیین می‌توان بیان کرد که الگوهای ارتباطی مثبت مانند شنیدن فعال، بازخورد مناسب و جلوگیری از انتقاد مخرب با خشنودی زناشویی ارتباط مستقیم دارد. مهارت‌ارتباطی به این معناست که افراد بتوانند افکار، احساسات و نیازهای خود را به درستی و با بیانی آشکار و واضح بیان کنند و همچنین توانایی درک و همدلی سازنده با شریک زندگی خود داشته باشند (پریرا^{۱۲}، ۲۰۲۲). به عبارتی می‌توان اینطور بیان کرد کیفیت ارتباط، عامل کلیدی در تجربه‌ی احساس خوشبختی و رضایت زناشویی است (آذرنیک و همکاران، ۲۰۲۲).

یافته‌نهایی نشان داد که نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی بین رفتار فابینگ و خشنودی زناشویی معنادار است؛ این یافته با پژوهش‌های کانر^{۱۳} (۲۰۲۳) و ونگ و ژائو (۲۰۲۳) همسو است. در تبیین می‌توان گفت که رفتار فابینگ بین زوجین تا حد زیادی می‌تواند باعث افزایش ناراضیاتی شریک زندگی نیز شود؛ تلفن‌های همراه در لحظه‌لحظه زندگی افراد جای دارد و در پی وجود همشگی آن‌ها باعث پررنگ شدن رفتار فابینگ می‌شود (پولمن^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۱). قابل توجه است وقتی یکی از طرفین رفتار فابینگ از خود نشان می‌دهد هیچ اطلاع و یا توضیحی راجع به تلفن همراه خود به اشتراک نمی‌گذارد بنابراین در ارتباطات ابهام ایجاد می‌کند و ناراضیاتی در رابطه شکل می‌گیرد (مک دنیل^{۱۵} و همکاران، ۲۰۲۱). تعاملات بین‌فردی که دارای مهارت‌های ارتباطی است پیش‌بینی‌کننده مهمی در رضایت بین فردی می‌باشد (ادکولا^{۱۶} و همکاران، ۲۰۲۳). امر مهم رضایت زناشویی در زوجین نقش مهمی در افزایش بهزیستی روانی و امنیت در رابطه دارد بنابراین شناخت عوامل تاثیرگذار در این متغیر بسیار مهم می‌باشد (لی^{۱۷} و همکاران، ۲۰۱۹).

1 mosely
 2 karaman
 3 Oral
 4 arshad
 5 arenz
 6 arenz
 7 orhan
 8 leu
 9 Gica
 10 ayar
 11 Arumugam
 12 Pereira
 13 caner
 14 polman
 15 macdaniel
 16 adekola
 17 lee

در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که رفتار فابینگ به‌طور مستقیم و با نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی بر خشنودی زناشویی اثر دارد؛ در واقع رفتار فابینگ به سبب ایجاد مشکل در مهارت‌های ارتباطی زوجین می‌تواند نقش مهمی در کاهش خشنودی زناشویی داشته باشد. محدودیت‌های این پژوهش می‌تواند این باشد که: این پژوهش روی افراد شهر رودسر انجام شده است بنابراین برای تعمیم نتایج آن به سایر جوامع باید احتیاط لازم صورت گیرد. همچنین در این پژوهش از روش پرسشنامه استفاده شد و از روش‌های دیگر مثل مصاحبه بالینی و مشاهده استفاده نشد. سایر متغیرهای اجتماعی و روانشناختی تأثیرگذار، از جمله وضعیت اقتصادی، فرهنگی و پیشینه خانوادگی مورد بررسی قرار نگرفته است. اقتصاد و پیشینه خانوادگی کنترل نشده است. به علت اینکه این پژوهش فقط بر روی تعدادی از افراد شهر رودسر انجام شده است پیشنهاد می‌شود در این راستا پژوهش دیگری هم در شهرهای دیگر صورت پذیرد تا امکان تعمیم نتایج هم امکان پذیر شود. روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس بوده که پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از روش نمونه‌گیری تصادفی هم استفاده شود تا تعمیم‌پذیری یافته‌ها افزایش یابد. در زمینه کاربردی ارجای مداخلات روانشناختی با هدف کاهش رفتار فابینگ و بهبود مهارت‌های ارتباطی به منظور ارتقاء خرسندی زناشویی برای زوجین پیشنهاد می‌شود.

منابع

- اصفهانی، م. ح.، خانجانی، م. و بذرام، ع. (۱۴۰۰). ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس عمومی فابینگ. *نشریه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱۲ (۴۶)، ۲۶-۷. https://jem.atu.ac.ir/article_14183.html
- حسین‌چاری، م. و فداکار، م. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر دانشگاه بر مهارت‌های ارتباطی براساس مقایسه‌دانش‌آموزان و دانشجویان. *دانشور رفتار*، ۳ (۲)، ۳۲-۲۱. https://tlr.shahed.ac.ir/article_2157.html
- Abdi, K., Hosseini, F. B., Chaharbaghi, Z., & Ghorbani, S. (2022). Impact of social support on wellbeing and health-related quality of life among elderly women: Mediating role of physical activity. *Women's Health Bulletin*, 9(2), 104-109. <https://doi.org/10.30476/whb.2022.94981.1174>
- Affounneh, S., Mahamid, F. A., Berte, D. Z., Shaqour, A. Z., & Shayeb, M. (2021). The efficacy of a training program for social skills in reducing addictive Internet behaviors among Palestinian university students. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 34, 19-23. <https://doi.org/10.1186/s41155-021-00185-w>
- Amazue, L. E., Amazue, L. O., & Onu, D. U. (2015). Communication pattern, emotional intelligence and educational status as factors in marital satisfaction. *Nigerian Journal of Psychological Research*, 11. <https://njpsyresearch.com/ojs3/index.php/njopr/article/view/33>
- Ang, C. S., Teo, K. M., Ong, Y. L., & Siak, S. L. (2019). Investigation of a preliminary mixed method of phubbing and social connectedness in adolescents. *Addiction & health*, 11(1), 1-2. <https://doi.org/10.22122/ahj.v11i1.539>
- Arenz, A., & Schnauber-Stockmann, A. (2024). Who "phubs"? A systematic meta-analytic review of phubbing predictors. *Mobile Media & Communication*, 12(3), 637-661. <https://doi.org/10.1177/20501579231215678>
- Arshad, A., & Imran, H. (2023). Partner phubbing, romantic jealousy and marital satisfaction among married individuals. *Applied Psychology Review*, 1(2), 1-12. <https://doi.org/10.32350/apr.12.01>
- Ayar, D., & Gürkan, K. P. (2022). The effect of nursing students' smartphone addiction and phubbing behaviors on communication skill. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 40(4), 230-235. https://journals.lww.com/cinjournal/abstract/2022/04000/the_effect_of_nursing_students_smartphone.3.aspx
- Azarnik, M., Rafiepoor, A., Hatami, M., & Mousavi, M. S. (2022). The Effectiveness of Communication Skills Training on Marital Satisfaction of Female Students of Isfahan University of Medical Sciences, Iran. *Journal of Health System Research*, 18(2), 154-160. http://hsr.mui.ac.ir/browse.php?a_id=1383&sid=1&slc_lang=fa&ftxt=1
- Azrin, N. H., Naster, B. J., & Jones, R. (1973). Reciprocity counseling: A rapid learning-based procedure for marital counseling. *Behaviour research and therapy*, 11(4), 365-382. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(73\)90095-8](https://doi.org/10.1016/0005-7967(73)90095-8)
- Beukeboom, C. J., & Pollmann, M. (2021). Partner phubbing: Why using your phone during interactions with your partner can be detrimental for your relationship. *Computers in Human Behavior*, 124, 106932. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106932>
- Carnelley, K. B., Vowels, L. M., Stanton, S. C., Millings, A., & Hart, C. M. (2023). Perceived partner phubbing predicts lower relationship quality but partners' enacted phubbing does not. *Computers in Human Behavior*, 147, 107860. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107860>
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2018). Measuring phone snubbing behavior: Development and validation of the Generic Scale of Phubbing (GSP) and the Generic Scale of Being Phubbed (GSBP). *Computers in human behavior*, 88, 5-17. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.06.020>
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2018). The effects of "phubbing" on social interaction. *Journal of applied social psychology*, 48(6), 304-316. <https://doi.org/10.1111/jasp.12506>

- Drossman, D. A., Chang, L., Deutsch, J. K., Ford, A. C., Halpert, A., Kroenke, K., ... & Sperber, A. (2021). A review of the evidence and recommendations on communication skills and the patient-provider relationship: a Rome foundation working team report. *Gastroenterology*, 161(5), 1670-1688. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2021.07.037>
- Gica, S., Yunden, S., Kirkas, A., Sevil, F., Ozdengul, F., & Ak, M. (2020). The Effect of Social Media/Smartphone Addiction and Sleep Quality on Academic Success in Medical Faculty Students. *Selcuk University Medical Journal*, 36(4), 9-18. <https://10.30733/std.2020.01471>
- Girma Shifaw, Z. (2024). Marital communication as moderators of the relationship between marital conflict resolution and marital satisfaction. *The American Journal of Family Therapy*, 52(3), 249-260. <https://doi.org/10.1080/01926187.2022.2089404>
- Göksün, D. O. (2019). Sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma ölçeklerinin Türkçeye uyarlanması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 657-671. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.505642>
- Isrofin, B., & Munawaroh, E. (2024). The effect of smartphone addiction and self-control on phubbing behavior. *Jurnal Kajian Bimbingan Dan Konseling*, 6(1), 13. <https://citeus.um.ac.id/jkbk/vol6/iss1/13>
- Jankelová, N., & Joniaková, Z. (2021). Communication skills and transformational leadership style of first-line nurse managers in relation to job satisfaction of nurses and moderators of this relationship. *Healthcare*, 9 (3), 364-371. <https://doi.org/10.3390/healthcare9030346>
- Jerabek, I. (2004). Communication skills inventory revised. *Body-Mind QueenDom*, 45(7), 1764-1788. <https://doi.org/10.1177/0192513X231194294>
- Joiner, R. J., Bradbury, T. N., Lavner, J. A., Meltzer, A. L., McNulty, J. K., Neff, L. A., & Karney, B. R. (2024). Are changes in marital satisfaction sustained and steady, or sporadic and dramatic?. *American Psychologist*, 79(2), 225. <https://psycnet.apa.org/buy/2023-91284-001>
- Kaleta, K., & Jaśkiewicz, A. (2024). Forgiveness in marriage: From incidents to marital satisfaction. *Journal of Family Issues*, 45(7), 1764-1788. <https://doi.org/10.1177/0192513X231194294>
- Karaman, H. B., & Arslan, C. (2024). The mediating role of social media addiction and phubbing in basic psychological needs in relationships and relationship satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 15, 1291638. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1291638>
- Kılıçarslan, S., & Parmaksız, İ. (2023). The mediator role of effective communication skills on the relationship between phubbing tendencies and marriage satisfaction in married individuals. *Computers in Human Behavior*, 147, 107863. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107863>
- Kline, R. B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling. New York :The Guilford Press. <https://psycnet.apa.org/record/2010-18801-000>
- Krok, D., Telka, E., & Moroń, M. (2023). Marital satisfaction, partner communication, and illness acceptance among couples coping with breast cancer: A dyadic approach. *Psycho-Oncology*, 32(8), 1240-1247. <https://doi.org/10.1002/pon.6174>
- Lapierre, M. A., & Custer, B. E. (2021). Testing relationships between smartphone engagement, romantic partner communication, and relationship satisfaction. *Mobile Media & Communication*, 9(2), 155-176. <https://doi.org/10.1177/2050157920935163>
- Lasisi, A. K., & Shittu, A. (2023). Emotional-focused skills as determinants of marital satisfaction among postgraduate students. *Edukasi*, 17(2), 259-266. <https://doi.org/10.15294/edukasi.v17i2.50057>
- Lee, W. S., & McKinnish, T. (2019). Locus of control and marital satisfaction: Couple perspectives using Australian data. *Journal of Economic Psychology*, 74, 102205. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2019.102205>
- Liu, J., Wang, W., Hu, Q., Wang, P., Lei, L., & Jiang, S. (2021). The relationship between phubbing and the depression of primary and secondary school teachers: A moderated mediation model of rumination and job burnout. *Journal of Affective Disorders*, 295, 498-504. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.08.070>
- McDaniel, B. T., & Drouin, M. (2019). Daily technology interruptions and emotional and relational well-being. *Computers in Human Behavior*, 99, 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.04.027>
- Neamatpour, M., & Rowshani Zadeh, A. (2023). Predicting marital happiness based on resilience, spiritual well-being and self-compassion in Women teachers. *Biannual Journal of Education Experiences*, 6(1), 44-57. https://journals.iau.ir/article_705302.html
- Núñez, T. R., Radtke, T., & Eimler, S. C. (2020). A third-person perspective on phubbing: Observing smartphone-induced social exclusion generates negative affect, stress, and derogatory attitudes. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 14(3). <https://doi.org/10.5817/CP2020-3-3>
- Oral, M., & Karakurt, N. (2025). Mediating Role of Social Anxiety in the Relationship Between Phubbing and Social Media Addiction Among Higher Education Students. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 18, 1-10. <https://doi.org/10.1080/10447318.2024.2445098>
- Parus, M. S., Adu, A., & Keraf, M. A. (2021). Phubbing behavior and quality of friendship in Faculty of Public Health, Nusa Cendana University. *Journal of Health and Behavioral Science*, 3(1), 13-23. <https://doi.org/10.35508/jhbs.v3i1.3031>
- Rahmah, M., & Sanyata, S. (2024). Phubbing and Its Impact on Student Communication and Relationship: A Qualitative Study on Coping Strategies and Social Implications. *AL-ISHLAH: Jurnal Pendidikan*, 16(4), 4876-4889. <https://doi.org/10.35445/alishlah.v16i4.5801>
- Rahman, M. A., Duradoni, M., & Guazzini, A. (2022). Identification and prediction of phubbing behavior: A data-driven approach. *Neural Computing and Applications*, 34(5), 3885-3894. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00521-021-06649-5>

- Reith-Hall, E., & Montgomery, P. (2023). Communication skills training for improving the communicative abilities of studentsocialworkers:Asystematicreview. *Campbellsystematicreviews*, 19(1), e1309. <https://doi.org/10.1002/cl2.130>
- Rusmiyanto, R., Huriati, N., Fitriani, N., Tyas, N. K., Rofi'i, A., & Sari, M. N. (2023). The role of artificial intelligence (AI) in developing English language learner's communication skills. *Journal on Education*, 6(1), 750-757. <https://doi.org/10.31004/joe.v6i1.2990>
- Sari, L., Nurbayani, S., & Kurniawati, Y. (2023). The influence of the phubbing phenomenon on social skills in developing life skills among social sciences education students at the Indonesian University of Education. *Didaktika: Jurnal Kependidikan*, 12(4), 1153-1160. <https://doi.org/10.58230/27454312.993>
- Shi, Y., & Whisman, M. A. (2023). Marital satisfaction as a potential moderator of the association between stress and depression. *Journal of Affective Disorders*, 327, 155-158. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.01.093>
- Togar, E. M., Vanden Abeele, M. M. P., van Wijk, C. H., Yasin, R. M., & Antheunis, M. L. (2023). An actor-partner model of partner phubbing, mobile phone conflict, and relationship satisfaction between romantic partners in Liberia. *Journal of Social and Personal Relationships*, 40(10), 3147-3170. <https://doi.org/10.1177/02654075231169701>
- Vadoudi, S., Ghasemzadeh, S., Naghsh, Z., & Afrooz, G. A. (2024). Effectiveness of family communication skills enrichment program focused on parents' marital satisfaction and emotional regulation of adolescent children with behavioral disorders. *Iranian Journal of Forensic Medicine*, 30(1), 50-60. <http://sjfm.ir/article-1-1515-en.html>
- Wang, X., & Zhao, K. (2023). Partner phubbing and marital satisfaction: The mediating roles of marital interaction and marital conflict. *Social Science Computer Review*, 41(4), 1126-1139. <https://doi.org/10.1177/08944393211072231>
- Wang, X., Xie, X., Wang, Y., Wang, P., & Lei, L. (2017). Partner phubbing and depression among married Chinese adults: The roles of relationship satisfaction and relationship length. *Personality and Individual Differences*, 110, 12-17. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.01.014>
- Yam, F. C. (2023). The relationship between partner phubbing and life satisfaction: The mediating role of relationship satisfaction and perceived romantic relationship quality. *Psychological Reports*, 126(1), 303-331. <https://doi.org/10.1177/00332941221144611>
- Yam, F. C., & Kumcağız, H. (2023). Investigation psychological factors effecting the phubbing behavior of young adults with different structural equation models. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 1087-1105. <https://doi.org/10.33206/mjss.1231104>
- Ying, L., Ren, L., Wang, X., He, J., Yang, X., & Zhang, G. (2025). Partner phubbing and relational aggression in romantic relationships among young adults in China: the roles of social support and gender. *Frontiers in Psychology*, 15, 1470175. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1470175>